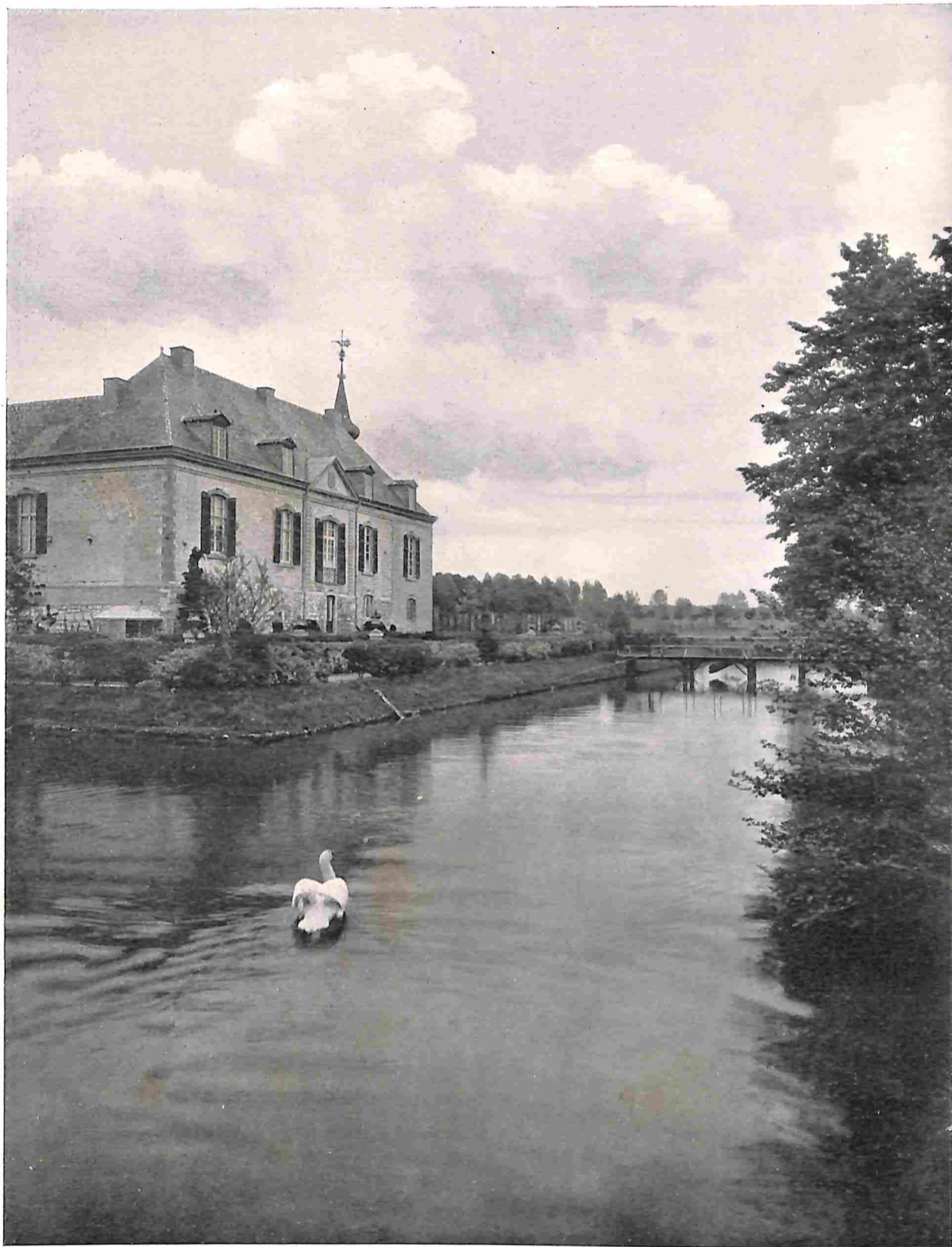

BUITEN

12^E JAARGANG N^O. 30.

ZATERDAG 27 JULI 1918.

Foto C. Steenbergh.

HET KASTEEL MEERSSENHOVEN. SLOTGRACHT.

Redacteur: Mr. A. LOOSJES.

INHOUD:

DOLLY MICKLEHAM, DOOR ANTHONY HOPE (12) . . .	BLZ. 350
HET KASTEEL MEERSSENHOVEN, DOOR A. J. A. FLA- MENT, GEÏLLUSTREERD	BLZ. 349, 352—357
SPREEKWOORDEN OVER DE VROUWEN, DOOR G.	BLZ. 353
SINT JACOB, DOOR F. W. DRIJVER	„ 354
JACHTTOCHTEN IN HET MENADOSCHE, (VERVOLG), DOOR J. KUIPERS	„ 354
VERDWIJNEND SCHON, DOOR J. K. Bz., GEÏLL. BLZ. 357—358	
DE EKSTER, DOOR R. TEPE, GEÏLLUSTREERD	„ 358—359
WILDE DIEREN DIE IK GEKEND HEB, DOOR E. THOMPSON SETON (30)	BLZ. 359
KIJKJE IN DE NIEUWEBRUGSTEEG TE AMSTERDAM, ILL. „	369

BERICHTEN VAN REDACTIE EN UITGEVERS.

Men gelieve alles wat de Redactie of de Administratie van dit weekblad betreft te adresseren aan de Uitgevers Scheltema & Holkema's Boekhandel, Rokin 74—76, Amsterdam, met de toevoeging: „Voor de Redactie” of „voor de Administratie van het Weekblad Buiten”. Duidelijke naam en adresvermelding wordt verzocht ook achter op de foto's.

De uitgevers verzoeken beleefdelijk dit blad te noemen als men naar aanleiding van eene advertentie, een aanvraag of een bestelling aan een afdrukker doet.

Afzonderlijke nummers: Prijs 25 cts.

DOLLY MICKLEHAM

(12)

DOOR ANTHONY HOPE.

XVII.

EEN VLUGGE VERWISSELING.

„WAAROM ga je niet uit met Archie?” vroeg ik, de handen uitspreidend.

„Het zal vervelend genoeg zijn, hoe dan ook,” zei Dolly wrevelig. „Bovendien het is zoo verschrikkelijk bourgeois om met zijn man naar den schouwburg te gaan.”

„Bourgeois,” zei ik, „is een epitheton dat door het schorremorrie wordt toegepast op wat respectabel, en door de aristocratie op wat fatsoenlijk is.”

„Maar het is in ieder geval niet prettig om het te wezen,” zei Dolly, die zelfs voor de scherpste opmerking ongevoelig blijft.

„Jij loopt er geen gevaar voor,” haastte ik mij haar gerust te stellen.

„Hoe zou je me dan beschrijven?” vroeg ze, zich met een glimlach vooroverbuigend.

„Ik zou je, Lady Mickleham,” antwoordde ik bescheiden, „iets lager schatten dan de engelen.”

Dolly glimlachte welbehagelijk en vroeg:

„Hoeveel lager, mijnheer Carter?”

„Precies de diepte van de kuiltjes in je wangen,” zei ik gedachte-loos.

Dolly werd ontzaglijk ernstig.

„Ik dacht,” zei ze, „dat we daar nooit meer over zouden spreken, mijnheer Carter.”

„Hebben we dat dan ooit gedaan?” vroeg ik onschuldig.

„Eens deed je dat: herinner je je niet dat je eens op een avond te Monte in een heel neerslachtige stemming verkeerde?”

„Ik herinner me dat ik daar meer dan een avond erg aan lager wal ben geweest.”

„Ja, je vertelde me dat het bitter slecht met je financiën gesteld was.”

„Er was dat jaar een verkiezing in onze afdeling, en ik schold dertig percent van mijn rente kwijt.”

„Ja — aan M. Blanc,” zei Dolly. „En je waart zoo erg wanhopig! Je zei je hadt je leven en je tijd en je kansen verspild.”

„O, je moet niet denken dat ik soms geen heel gepaste gevoelens heb,” zei ik met zelfvoldoening.

„Ik denk dat je nauwelijks wist wat je zei,”

„Wees wat liefderijker.”

„En je zei, je eenige kans was de liefde te winnen van —”

„Ik was toch zeker niet zoo'n — zoo dwaas?” klaagde ik.

„Ja, dat was je. Je zat dicht bij me —”

„O, dan kan het me niet aangerekend worden,” zei ik, weer wat oplevend.

„Op een bank. Je herinnert je die bank?”

„Neen, dat doe ik niet,” zei ik, vriendelijk lachend, maar be-slist.

„Die bank niet?”

„Neen.”

Dolly keek mij aan en vroeg toen met nadruk: „Sedert wanneer ben je het vergeten, mijnheer Carter?”

„Sedert den dag, waarop je begraven bent,” antwoordde ik.

„O, ik begriep. Je zei toen iets, wat je onmogelijk kan hebben gemeend.”

„Dat denk ik wel. Dat deed ik dikwijls.”

„Dat ze waren —”

„Dat wie waren?”

„Wel de — de — waar wij over spraken.”

„Waar we over spraken —? O, natuurlijk, over — die ge-blameerde k —?”

„Ja over die geblameerde. Je zei, ze waren de meest —”

„O, het was maar een *façon de parler*.”

„O, ik was er wel bang voor, dat je het niet meende,” zei Dolly nederig.

„Wel, oordeel mij maar naar jezelf,” zei ik met een openhartig voorkomen.

„Maar ik zei niets!” riep Dolly.

„Dat was ongetwijfeld het meest artistieke, dat er gedaan kon worden,” zei ik.

„Ik vrees dat je me somtijds geen recht doet, mijnheer Carter,” merkte Dolly op, met gevoel.

Ik had geen lust hierover te discussieeren. Er volgde een pauze. Toen vroeg Dolly op een verlegen toon:

„Herinner je je nog het verschrikkelijke, dat er dienzelfden avond gebeurde?”

„Dat heb ik toevallig nog onthouden,” gaf ik toe.

„Ik heb het altijd vriendelijk van je gevonden, dat je er nooit over spreekt,” zei ze.

„Het is beter, dat het vergeten wordt,” zei ik glimlachend.

„We zouden hetzelfde gezegd hebben over ieder ander,” protesteerde Dolly.

„Zeker, we probeerden alleen maar hatelijk te wezen.”

„En het was verschrikkelijk onrechtvaardig.”

„Dat ben ik geheel met je eens, Lady Mickleham.”

„Bovendien, ik wist toen nog niets van hem. Hij was pas dien-zelfden dag aangekomen, weet je.”

„Zeker, we konden het niet helpen,” bevestigde ik.

„O, maar schijnt het niet grappig?”

„Een wonderlijke gril, ongetwijfeld,” peinsde ik.

Er volgde een pauze. Toen kwam er een heel flauw glimlachje op Dolly's gelaat.

„Hij had zulke kleeven niet moeten dragen,” zei ze bij wijze van zelfverdediging. „Iedereen zou er mal in hebben uitgezien.”

„Het kwam alleen van de kleeven,” stemde ik toe. „Bovendien, als iemand niet bekend is met een plaats, dan druilt hij wat rond en ziet er . . .”

„Wat links en onhandig uit, niet waar, mijnheer Carter?”

„En louter het feit, dat hij naar je keek . . .”

„Naar ons, alsjeblieft.”

„Is toch niets ongepasts, ofschoon wij er toen een grief van maakten.”

„Dat was erg dwaas van je,” zei Dolly.

„Het was zeker onredelijk van ons,” zei ik.

„We hadden moeten weten dat hij een gentleman was.”

„Maar die mogelijkheid verwierpen we,” zei ik.

„Het was de meest zonderlinge vergissing,” zei Dolly.

„Maar het is nu alles in orde gebracht,” zei ik.

„O, mijnheer Carter, herinner je je het gezicht van mama, toen we hem beschreven?”

„Dat was een verschrikkelijk oogenblik,” zei ik met een hui-ving.

„Ik zei dat hij — leelijk was,” fluisterde Dolly.

„En ik zei — nog iets ergers,” mompelde ik.

„En mama begreep dadelijk uit onze beschrijving, wie het was.”

„Ze wist het oogenblikkelijk,” zei ik.

„En toen ging je weg.”

„Dat zal wel waar wezen!”

„Mama heeft soms wel iets van de douairière,” zei Dolly.

„Ja, zoo nu en dan lijkt ze wel op haar,” stemde ik toe.

„En toen ik den volgenden dag aan hem werd voorgesteld, bloosde ik bepaald.”

„Daar verwonder ik mij volstrekt niet over,” merkte ik op.

„Maar het was niet omdat hij gehoord kon hebben, wat wij zeiden.”

„Neen, maar hij had gezien wat wij deden.”

„Wel, wat deden we dan?” riep Dolly, zich verdedigend.

„Vertrouwelijk praten,” zei ik.

„En een week later ging je naar huis?”

„Precies een week later,” zei ik.

Er was een lange pauze.

„Wil je me naar den schouwburg geleiden?” vroeg Dolly, met iets dat ik als een zucht had kunnen beschouwen.

„Ik heb het stuk tweemaal gezien,” zei ik.

„Hoe vervelend ben je, je hebt alles tweemaal gezien!”

„Er zijn sommige dingen, die ik meermalen gezien heb,” zei ik.

„Ik zal een aardig meisje voor je opzoeken om mee te praten en een jongen man voor mijzelf.”

„Ik verlang niet, dat mijn meisje *te aardig is*,” zei ik.
 „Ze zal mooi zijn,” zei Dolly edelmoedig.
 „Daar geef ik niet om, als ik met u meega,” zei ik. „Wat zal Archie doen?”
 „Die gaat met zijn moeder en zijn zusters naar de Albert-Hall.”
 Mijn gezicht klaarde op.
 „Ik ben onredelijk,” stemde ik toe.
 „Dat ben je somtijds,” zei Dolly.
 „Ik heb veel om dankbaar voor te zijn. Heb je wel eens ooit gelet op een kleinen jongen, als hij voor een stuiver ijs eet?”
 „Natuurlijk,” zei Dolly.
 „Wat doet hij, als hij klaar is?”
 „Dan houdt hij op, veronderstel ik.”
 „Integendeel,” zei ik, „dan likt hij het glas af.”
 „Ja, dat is waar,” zei Dolly peinzend.
 „Het is nog zoo slecht niet — het glas af te likken,” zei ik.
 Dolly stond glimlachend voor mij. Juist kwam Archie binnen. Hij was aan zijn draaibank aan het werk geweest. Hij houdt er erg van om dingen te maken, die hij niet noodig heeft en ze dan te geven aan menschen, die niet weten, wat ze er mee moeten doen.
 „Wel, hoe gaat het, beste jongen?” begon hij. „Ik heb juist een buitengewoon mooi...”
 Hij hield op, verlamd door een kreet van Dolly.
 „Archie, wat ter wereld heb je nu toch aan?”
 Ik wierp een verschrikten blik op Archie.
 „Och, het is maar een oud pak, dat ik opgeschommeld heb,” zei hij verontschuldigend.
 Ik keek naar Dolly; ze had haar oogen dicht en hijgde:
 „Mijn lieve jongen, ga toch dadelijk een ander pak aantrekken.”
 „Ik zie niet in, waarom...”
 „Als je me liefhebt, ga het dan dadelijk verwisselen!”
 „O, goed.”
 „Je ziet er afschuwelijk in uit,” zei ze, haar oogen nog gesloten.
 Archie, die heel dociel is, trok zich terug. Er heerschte eenige oogenblikken een schuldig zwijgen. Toen opende Dolly haar oogen.
 „Het was dat pak,” zei ze met een rilling. „O, hoe komt alles bij me terug!”
 „Ik zou wenschen,” zei ik, mijn hoed nemend, „dat alles bij mij weer terug wou komen!”
 „Ik zou wel eens willen weten, of je dat meent!”
 „Evenzeer als ik het altijd deed,” zei ik ernstig.
 „En dat is?”
 „In voldoende mate.”
 „Hoe vervelend ben je!” zei ze, zich met een glimlach omkeerend.
 Buiten ontmoette ik Archie in een ander pak.
 „Een vlugge verwisseling, hè, mijn jongen?” zei hij.
 „Het duurde precies een week,” merkte ik verstrooid op.
 Archie staaarde mij aan.

XVIII.

EEN KLEINE VERGISSING.

„Ik vraag je niet meer dan een guinje,” zei Mevr. Hilary met een air van groote inschikkelijkheid.
 „Het zou hetzelfde zijn als je mij er om duizend vroeg,” antwoordde ik beleefd, terwijl ik haar een halve kroon overhandigde. Ze hield het geldstuk in de hand en keek er naar met minachting.
 „Ja,” ging ik voort, een stoel nemend, „ik voel dat giften in geld...”
 „Een — halve — kroon!”
 „Slechts een treurig surrogaat zijn voor persoonlijke dienst. Mag ik je niet vergezellen naar de plechtigheid?”
 „Ik denk dat je evenveel besteedde voor wijn bij de lunch.”
 „Ik was in een slechte stemming vandaag,” antwoordde ik verontschuldigend. „Wat leert men ze op school?”
 „In de eerste plaats om brave meisjes te zijn,” zei Mevr. Hilary ernstig. „Waar lach je zoo honend om, mijnheer Carter?”
 „Nergens om,” zei ik haastig, en ik voegde er met een zucht bij: „het zal wel in orde zijn.”
 „Ik zou,” zei Mevr. Hilary peinzend, „mijn heele leven wel aan meisjes willen wijden, als ik geen andere plichten had.”
 „Daar zou ik mij tweemaal op bedenken, als ik u was,” zei ik hoofdschuddend.
 „A propos, mijnheer Carter, ik weet niet of ik ooit iets onvriendelijks gezegd heb van Lady Mickleham. Ik hoop van niet.”
 „Hoop,” zei ik, „is nog vrij van belasting.”
 „Als ik het gedaan heb, spijt het mij. Ze is zoo vriendelijk om de prijzen te willen uitdeelen. Er moet toch iets goeds in haar zitten.”
 „O, wees niet te haastig!” smeekte ik.
 „Ik heb altijd *gewenscht* om goed over haar te denken!”
 „Ach! ik deed dat nooit.”
 „En Lord Mickleham komt ook. Hij zal goed van pas komen.”
 „Dat beslist de zaak,” riep ik. „Ik mag dan geen graaf zijn, maar ik heb volkomen het recht om nuttig te wezen. Ik wil ook gaan.”
 „Ik ben nieuwsgierig of je je behoorlijk zult gedragen,” zei Mevr. Hilary twijfelend.
 Ik overhandigde haar een halven sovereign, drie halve kronen en een shilling.

„Nu, je mag meekomen, omdat Hilary verhinderd is.”
 „Je bedoelt dat hij niet wil,” merkte ik op.
 „Hij is tot nu toe altijd verhinderd geweest,” zei ze met waarheidigheid.
 Ik ging dus en het bleek een heel aangenaam uitstapje te zijn. Er waren tweehonderd meisjes met blauwe jurkjes en witte schorten (het derde meisje op de vijfde rij was bepaald mooi) — een flink aantal boeken voor prijzen — de Micklehams (Dolly in stemmig zwart) wijzelf en de huismoeder. Alles ging goed. Dolly deelde de prijzen uit; Mevr. Hilary en Archie hielden kleine toespraken. Toen kwam de moeder naar mij toe. Ik zat bescheiden op den achtergrond op een kleinen afstand van de anderen.
 „Mijnheer Musgrave,” zei de moeder tot mij, „we zijn zoo blij u eindelijk hier te zien. Zou u niet een paar woorden willen spreken?”
 „Ik zou het een voorrecht achten,” antwoordde ik hartelijk, „maar ik heb helaas pijn in mijn keel.”
 De moeder (die een zeer respectable vrouw was) zei: „Wel, wel!” maar drong niet verder aan. Toch scheen ik geen slechten indruk op haar te maken, want toen we een kop thee gingen gebruiken, kreeg ze me in een hoek en begon mij alles van haar werk te vertellen. Het was buitengewoon interessant. Toen merkte de moeder op:
 „En wat een engel is Mevr. Musgrave!”
 „Wel, dat zou ik moeielijk kunnen zeggen,” zei ik met een glimlach.
 „U in de eerste plaats moet haar niet onderschatten!” riep de moeder. „Wel, ik benijd u haar voortdurend gezelschap.”
 „Ik verzeker u,” zei ik, „dat ik haar heel weinig zie.”
 „Neem mij niet kwalijk?”
 „Ik bezoek haar maar eenmaal in de veertien dagen. O, het is mijn schuld niet. Ze wil me daar niet meer hebben.”
 „Wat bedoelt u? Neem mij niet kwalijk. Misschien roer ik een pijnlijk...?”
 „In 't geheel niet, in 't geheel niet,” zei ik vriendelijk. „Het is heel natuurlijk. Ik ben niet jong en niet knap, Mevr. Wiggins. Ik beklaag mij niet.”
 De moeder staaarde mij aan.
 „Wanneer je ze alleen maar hier ziet,” ging ik voort, „heb je geen idee van wat ze thuis is. Ze heeft verkozen mij haar huis te verbieden.”
 „Haar huis?”
 „Toevallig is het meer het hare dan het mijne,” verklaarde ik. „Ze heeft goedgevonden mij te bevelen haar niet meer dan eenmaal in de veertien dagen te bezoeken. Ongetwijfeld had ze daar haar redenen voor.”
 „Niets kan dat rechtvaardigen,” zei de moeder met een blik van verwondering op Mevr. Hilary.
 „Laat ons er haar niet hard over vallen,” zei ik. „Het is eenvoudig een ongelukkig toeval. Ze is niet zoo op mij gesteld als ik wel zou wenschen, Mevr. Wiggins, en ze houdt veel meer dan ik verlangen zou van...”
 Ik brak af. Mevr. Hilary kwam naar ons toe. Ik geloof dat het haar erg beviel, dat ik mij zoo druk met de moeder onderhield, want ze glimlachte vriendelijk. Het gezicht van de moeder had een uitdrukking van verbijstering.
 „Ik veronderstel,” zei Mevr. Hilary, „dat je met de Micklehams terugrijdt?”
 „Tenzij je mij noodig hebt,” zei ik, terwijl ik de moeder in het oog hield.
 „O, ik heb je niet noodig,” zei Mevr. Hilary achteloos.
 „Zul je niet alleen zijn van avond?” vroeg ik bezorgd. Mevr. Hilary zag een beetje verwonderd op.
 „Wel neen,” zei ze, „we zullen met ons gewone gezelschap zijn.”
 „Mag ik op een dag in de volgende week komen?” vroeg ik nederig.
 Mevr. Hilary dacht een oogenblik na.
 „Ik heb het de volgende week zoo druk, kom liever de week daarna,” zei ze, mij de hand reikend.
 „Dat is erg onvriendelijk,” zei ik.
 „Onzin!” zei Mevr. Hilary, en ze voegde er bij: „Denk er om dat je me laat weten, wanneer je komt.”
 „Ik wil je niet verrassen,” verzekerde ik haar, met een steelschen blik op de moeder.
 Die uitmuntende vrouw was vuurrood en kon ternauwernood „vaarwel” stamelen toen Mevr. Hilary haar hartelijk de hand drukte.
 Juist kwam Dolly. Ze was alleen.
 „Waar is Archie?” vroeg ik.
 „Hij is weggegaan; hij moest iemand spreken. Ik wist dat je me thuis zou brengen. Mevr. Hilary had je natuurlijk niet noodig.”
 „Natuurlijk niet,” zei ik klagend.
 „Bovendien, je gaat liever met mij mee, niet waar?” vervolgde Dolly, en ze voegde er schertsend tot de moeder bij: „Mevr. Hilary heeft niet veel met hem op, weet je.”
 „Ik zal veel liever met u meegaan,” zei ik.
 „We zullen samen een recht gezellig ritje hebben,” zei Dolly „zonder echtgenooten of andere verschrikkelijke dingen. Is het niet prettig, Mevr. Wiggins, om zijn man soms eens kwijt te raken?”

(Wordt vervolgd).

Foto C. Steenberg.

HET KASTEEL MEERSSENHOVEN BIJ MAASTRICHT, GEZIEN VAN HET ZUIDOOSTEN.

HET KASTEEL MEERSSENHOVEN.

BEATI qui non habent historiam, d.i. gelukkig zij, van wie men niet veel kan vertellen. Meerssenhoven is zoo gelukkig niet. Het heeft eene geschiedenis en wel een geweldige, van belegeringen en afbraak en de belegering in 't begin der 15e eeuw is vrij uitvoerig beschreven.

Doch laat ons beginnen bij 't begin. De eerste heer, die bekend is, was Hendrik van Itteren, gehuwd met Margareta, de natuurlijke dochter van Hendrik van Heinsberg en Lewenberg, zoon van Jan, stichter der Lewenbergsche linie. Deze werd in 1345 voor het Loonsch leenhof van Curingen te Hasselt met Meerssenhoven beleend, misschien was hij ook al heer van 't dorp Itteren bij Maastricht, waaronder Meerssenhoven is gelegen. Zijn naam van Itteren wijst daar ten minste op, want de oudste heeren worden gewoonlijk naar de plaats hunner heerlijkheid genoemd. Meerssenhoven met Itteren zelf was een Valkenburgsch leen, maar door persoonlijk leenband aan den graaf van Loon (Looz) verbonden, wiens leenhof van Curingen al in de middeleeuwen naar 't naburige Hasselt was overgebracht. Hendrik van Itteren schijnt geen erfgenamen te hebben gehad, want in een vergelijk gesloten in 1396, tusschen Jan van Steyn en Jan van Heinsberg werd bepaald, dat de heer van Steyn geen aanspraak zou maken op de heerlijkheid Lewenberg, maar tevreden zou zijn met de nalatenschap van genoemden Hendrik van Itteren en zijne vrouw. Daarna ging Meerssenhoven over in 't bezit der familie van den Bergh genaamd Trips, en zoo treffen wij voor 1420 Dirk en in 1420 zijn zoon Reinout van den Bergh Trips aan. Het is onmogelijk alleen uit de leenverheffingen eene juiste lijst der bezitters van eene heerlijkheid samen te stellen en vooral niet van eene die bij twee leenhoven verheven werd, want als een heer zonder tot het leen gerechtigde zonen of dochters stierf, ontstond er dikwijls een erfstrijd en dan haastten zich al de pretenden om door hun leenverheffing hun recht te bevestigen en 't leenhof, dat daar de hergewiden of leenrechten van trok, zag niets liever dan zulke verheffingen, hoe meer hoe liever. Van Daem van den Bergh gen. Trips, die misschien een zoon van Reinout was, hebben wij tot Jacob van Morialmez een vasten leidraad in een wijsdom der schepenen van Itteren van 25 Maart 1482 over die erfopvolging, ten verzoeken van laatstgenoemde gegeven, maar tegelijk vinden wij daarin een relaas van twisten en oorlogen. Daem van den Bergh nu had een bloedverwant, een zoon van Reiner's zuster Aleydis, gehuwd met Rolman van Arendael, heer van Limbricht bij Sittard, iemand die volkomen de niet altijd juiste spreekwijze wettigde, dat men het van zijn familie maar hebben moet. Deze, Jan genaamd, was een echt roofridder, zooals ons in romans, spelende in de middeleeuwen, wordt voorgesteld. Zijn vrouw Beatrix, erfdochter van Reidt (niet ver van Crefeld) had als huwelijksgoed het slot Reidt aangebracht, zeer geschikt voor

een roofofslot, dat hij uitstekend wist te benuttigen en naar de eischen des tijds kon versterken.

Wat voor zaakjes die Jan van Arendael op zijn slot Reidt al opknapt, blijkt uit het volgend verhaal in de *Publications* 1) uit een schrijver der 15e eeuw meegedeeld. In Alken bij Hasselt woonde een rijke „huisman", die een vijand had, welke hem op alle mogelijke manieren 't leven lastig wilde maken, Henneken Loeer genaamd. Deze ging naar een „ruyttersmaen", een armen jonker, die van „quaden aess" leefde en vertelde hem dat hij een goede zaak voor hem wist, waarbij hij een goed rantsoen kon verdienen, als hij maar een geschikte plaats wist om den rijken man uit Alken heen te voeren. Hij wees het slot Reidt daartoe aan als zeer geschikt voor zulke zaken. Met eene bende van 't soort van dien „ruitersman" werd de rijke Alkenaar met zijn zoon opgelicht en naar Reidt gevoerd. De Luikenaren (die met het land van Loon, bisschop van Alken gelegen was), onder denzelden n.l. den Prins-bisschop van Luik, hoorden, besloten, toen hun dit ter oore kwam, 't slot Reidt te belegeren. Ook door eene goede som penningen werd de bende, die daar genesteld was om 't kasteel te verdedigen, er toe gebracht zich over te geven, waarna de „verrader" Henneken aan een kersenboom werd opgehangen en met een houtvuur, dat men onder hem aanstak, levend verbrand. Dit geschiedde in 1464. Jan van Arendael had intusschen de gevangenen te Maastricht den Bisschop aangeboden en zelfs schadeloosstelling en, ook te vergeefs, aan die van Luik volgens uitspraak der burgemeesters te bepalen.

De pretendent, met wien de Itteraars weldra te doen kregen, was daarbij ook een machtig heer: de heerlijkheid Well met het dorp Bergen (in Limburg) hoorde hem toe sinds 1456 en als pandheer van stad en ambt Gelre had hij nog meer invloed. Deze Jan van Arendael nu maakte vanwege zijn moeder aanspraak op Itteren en Meerssenhoven en om daar alle kracht bij te zetten, kwam hij met een gewapende bende in Itteren, brandde het eenvoudig af en richtte groote schade en verderf aan. Nu was zijn neef genoodzaakt een verdrag met hem te sluiten, waarbij hij hem Itteren en Meerssenhoven afstond, waarmee Jan in 1451 beleend werd. Zooals in alle rechtgeaarde roofridderromans werd ook hier het kwaad gestraft. Nog onder de regering van bisschop Jan van Heinsberg (die 22 Nov. 1455 in den Haag door Philips den Goede tot afstand werd gedwongen) toog een ander pretendent, ridder Barye Zuerletz (Surllet?) met velen uit de ambachten van Luik op weg naar Itteren om Jan van Arendael te noodzaken de heerlijkheid over te geven. De bisschop zorgde dat er een minnelijke schikking daarover tot stand kwam en eenigen tijd daarna droeg Zuerletz de heerlijkheid aan den

1) *Publications de Limbourg*, dl. VII, 21 en 204—206.

Foto C. Steenberg.

HET KASTEEL MEERSSENHOVEN. DE STOETERIJ.

Bisschop over, die ook een rechthebbende was en wel de oudste brieven had. Na den dood van dezen erfde Jan IV graaf van Nassau, gehuwd met des Bisschops nicht, Maria van Heinsberg-Loon, de heerlijkheid Itteren, die reeds een contract maakte over den verkoop met ridder Jacob van Morialmez, een gunsteling van de bisschoppen Jan van Heinsberg en Louis de Bourbon en van dezen eerste in zulk een hooge mate, dat hij hem zijn natuurlijke dochter, alweer eene Margareta, ten huwelijk schonk. Deze ridder had al in 1463 duizend Rijnsche gulden op den koopsom afbetaald, doch eerst de zoon van Jan IV van Nassau, de beroemde Engelbrecht I, heer van Breda, verkocht hem de heerlijkheid definitief. Op hem volgde zijn zoon Jan de Morialmez en dan komt weer een erfstrijd tusschen Jacob, een zoon van Jan, en Hendrik van Nassau, heer van Reinenstein, zoon van Adriaan van Nassau, die een natuurlijk broeder was van Engelbrecht II van Nassau. Hendrik was gehuwd met Margareta de Morialmez, dochter van voornoemden Jan en hij droeg aan een ander medepretendent, nl. Reinout van den Bergh Trips, zijn rechten over voor de schepenen van Berg in 1514. Of toen Jacob de Morialmez al aanspraken had laten gelden, dan wel of tusschen Jan de Morialmez die in 1486 nog in leven was en Jacob (Jacob II zullen we hem maar noemen), nog een ander pretendent of opvolger geweest is, weet ik niet. De familie van den Bergh Trips schijnt van haar rechten afstand gedaan te hebben, maar daar werd het niet beter op, want tusschen Jacob II van Morialmez en Jan van Lerode, gehuwd met Anna van Morialmez, zuster van Margareta voornoemd, ontstond weer een strijd om Itteren, die door den Raad van Brabant te Brussel 1542 werd beslist ten gunste van De Lerode, die eerst in 1559 leenhulde deed. Van nu af aan ging het rustiger toe bij de erfopvolging, want na Jan van Lerode volgde zijn zoon Dirk, waarna Itteren achtereenvolgens in 't bezit kwam van de familie von Tzievel (1596), Gilman of de Gilman (1742), door verkoop van Jean Henri baron von Tzievel aan Arn. Jos. de Gilman. In 1770 verkocht Arn. Ferd. de Gilman de heerlijkheid aan Jan Arn. Jos. Olieslagers, oud-burgemeester, commissaris-instructeur (der processen in appel van de schepenbank) en pensionaris van de stad Maastricht vanwege den Prins-bisschop van Luik, wiens zoon Jan Leonard Hubert de laatste heer van Itteren was, dat in 1795 bij het departement der Nedermaas werd ingelijfd. 't Was waarlijk niet te bejammern dat aan dat kibbelen, of vechten zelfs, om een betrekkelijk klein grondgebied, waardoor zoo dikwijls de arme inwoners geleden hebben, een einde kwam. Het eerste wat men van Itteren verneemt bijna is erfstrijd: De fam. van Heinsberg, van Steyn, van den Berg Trips, de Lerode hadden van de 14e eeuw af tot 1559 om Itteren gevochten 1). En zoo was het in en om tal van die kleine heerlijkheidjes op het eind der 18e eeuw. De dochter van den laatsten heer († 1827) bracht, door huwelijk, in de 19e eeuw 't kasteel Meerzessenhoven met de goederen in handen van den graaf d'Alcantara te Sipernau (Belg. Limburg). Thans behoort het aan den heer Edm. Regout, zoon van Gustave Regout, bezitter van Vaeshartelt.

En zijn dat al de belegeringen? Die eene omstreeks 1440-1450? Neen er is nog een zeer merkwaardig beleg geweest. In 1488 moest Meerzessenhoven het nog eens misgelden bij Mars. Tijdens den oorlog tusschen bisschop Jan van Horne van Luik en zijn partij tegen de familie Arenbergh hadden zich 40 aanhangers dezer laatsten van 't kasteel meester gemaakt, doch dit handje volk bood dapperen tegenstand en het kasteel was goed versterkt, zoodat de Bisschop aan het hoofd van zijn 500 ruiters, die het 2 Augustus des avonds waren komen belegeren, werk genoeg had en grof geschut van Maastricht moest aanrukken. 't Gevolg was dat de bezetting zich moest overgeven en gevangelijk naar Maastricht werd gevoerd, waar zekere Sons met zijn derden man (?) werd onthoofd, eenigen tegen gevangenen der Hornsche partij werden losgelaten, de anderen uit de gevangenis op de Lanscraan te Maastricht (de Bisschop en de stad hadden de gevangenen samen verdeeld) ontsnapten. Het kasteel zelf werd, uit vrees, dat zich opnieuw eene bende Arenbergers in het half verwoeste kasteel zou nestelen, op besluit van den raad van Maastricht, geheel gesloopt, waarom de ambachten der metselaars en timmerlieden belast werden de nog staande muren met hout te stutten en dan in brand te steken. Dit zouden die ambachten ter liefde van de stad doen, terwijl van stadswege voor hun kost zou gezorgd worden. Het schippersambacht zou, zoo noodig, schepen leveren.

De laatste ontmoeting met zonen van Mars was, voor 't later herbouwde kasteel, niet van zulk een geweldigen aard. Gedurende 't beleg van Maastricht in November 1794 logeerde er namelijk Bernadotte 2), die er 8 November de tijding ontving, dat hij tot divisie-generaal, gouverneur en generaal-commandant van die stad was benoemd.

Men zal natuurlijk geen oud middeleeuwsch kasteel van Meerzessenhoven meer verwachten. Men ziet ook uit de fraaie afbeeldingen dat het een deftig landhuis is, gedeeltelijk uit de 18e eeuw (Louis XVI), gedeeltelijk uit de 19e. Het koepeltje van de voorpoort, die tot een zijgevel toegang geeft, is zeer eigenaardig. De zuidzijde met den 19e eeuwsehen koepel, in 't water zich spiegelen, is m.i. het fraaiste gedeelte. De breede slotgracht is het eenige, dat nog aan een middeleeuwsch versterkt kasteel herinnert. Bezienswaard zijn de ruime modern ingerichte stallen met hun steenen gewelven. A. J. A. FLAMENT.

1) En ons relaas is nog niet volledig. Die meer wil weten raadplege de *Publications de Limbourg*, dl. VIII (1871) 102-107 en XXI (1884), 207-303.

2) Later koning van Zweden.

Spreekwoorden over de vrouwen.

- Een goede vrouw is een gouden kroon (Arabië).
- Wie een vrouwenwoord en een palingstaart vasthoudt, kan er wel op rekenen met leegte handen te staan (Spanje).
- De mannen verwijten de vrouwen gebrek aan verstand, doch aan een verstandige vrouw hebben ze een hekel (Perzië).

SINT JACOB.

25 Juli.

De 25^e Juli is door de Roomsche Kerk gewijd aan den Apostel Jacobus, bijgenaamd „de oudere”, een der zonen van Zebedeüs. Volgens de overlevering predikte hij het Evangelie in Spanje, welk land hem tot beschermheilige koos. In Judea teruggekeerd, werd hij op bevel van Herodes Agrippa onthoofd. Volgens de legende werd zijn lichaam naar Joppe gevoerd en aldaar aan boord van een schip gebracht, hetwelk door Engelen naar Spanje werd gestuurd. Aldaar op een steen neergelegd, zou deze in was zijn veranderd en het lijk als een doodkist omsloten hebben. Later werd het verloren geraakte lichaam van den Apostel door een monnik gevonden en den 25^{en} Juli 827 overgebracht naar St. Jago di Compostella, hetwelk als bedevaartplaats bekendheid verwierf.

De strijdkreet der Spanjaarden „Santiago” is de naam van hun volkshelige, welke de eenige is die gewoonlijk afgebeeld wordt met een hoed op het hoofd. De sage verhaalt n. l. dat de discipelen van Jezus, toen zij met hun Meester door het korenveld gingen en aren plukten, door een veldwachter werden aangehouden, die van allen, als pand, de hoeden afnam, behalve van Jacobus, die beloofde dat hij, in diens plaats, voortaan het koren beschermen zou. St. Jacob wordt dan ook altijd nog vereerd als patroon van het koren in het bijzonder en van het gewas in 't algemeen. In die kwaliteit wijdde onze dichter Cornelis Loots (1765—1834) aan hem een „Oogstlied,” hetwelk aldus aanvangt:

Sint Jacob reikt ons, blij te moe,
Den overrijpen graanhalm toe,
Als weldaad uit den hoogen.

In tal van volksrijmpjes, verband houdend met de weersgesteldheid en den oogst, leeft de naam van den heilige voort. Zoo zegt de boer nog:

Met St. Jacob
Moet de berg (de hooiberg) in top.

In Duitschland heet het:

Jacobi hell und warm
Macht zu Weihnachten den Ofen warm,

terwijl, als op St. Jacobsdag zich bij zonsopgang wolkjes aan den hemel vertoonen, het landvolk profeteert:

„der Schnee blüht für den nächsten Winter.”

Ook met de houtteelt staat deze heilige in verband, getuige het bekende rijmpje:

Spreek van uw eigen bosch geen goed
Eer ge er Sint Jacob in ontmoet.

In de Alpen is St. Jacob een ware feestdag voor de Sennerinnen. Dan komen de jongens uit het dal in hun Zondagsche kleeren deze bergbewoonsters in haar Sennhutten of schwaigen een bezoek brengen en worden rijkelijk onthaald. Zelfs het ongunstigste weer kan de jeugd niet terughouden op deze wijze de gedachtenis van den heilige in eere te houden, naar wien het feest nog altijd den naam draagt van „Jaggosen,” d. i. St. Jacob vieren.

F. W. DRIJVER.

Jachttochten in het Menadosche.

(Vervolg).

EEN groote boog beschrijvend, de zandbank als middelpunt, steeds lettend op den uit het Oosten komenden landwind, hadden wij het bosch weder betreden. De maan was nu half opgegaan. Hare stralen begonnen door het dichte geboomte heen te dringen en deden de voorwerpen vaag en onduidelijk uitkomen. De uiterste behoedzaamheid was een eerste vereischte. Een uur ruim liepen we stil voort en kwamen toen aan den rand van een kano kanoveld, dat zich hoog voor ons ophief. Hier moesten we door; het compas zou den weg wijzen.

Nimmer zal ik vergeten hoeveel moeite wij toen gehad hebben om door die taaie rietmassa heen te werken. Stukje voor stukje moest worden afgelegd. Hoeveel verwenschingen dien nacht tegen die speerachtige stengels angeketst zijn, ik weet het niet. Hoeveel zweetdruppels ons dat tochtje gekost heeft.... niet. Hoeveel handen en voeten kropen, schoven en gleden ontelbare. Op handen en voeten kropen, schoven en gleden we voort, zooveel mogelijk de talloze hertenpaadjes volgend die het veld in alle richtingen doorkruisten. Kleeren, schoenen, geweer, veldflesch, bleven om beurten vasthaken, stremden zich telkenmale innig en onontwarbaar om stengels en stompjes heen of klampten zich vast aan de fijngetande, spitse bladeren, die onze handen openreten bij het driftige losmaken. De stugge stengels zwiepten ons in het gezicht. Hijgend van vermoeienis en doornat van transpiratie kwamen wij ten slotte op een afgebrand gedeelte aan.... Toen bleek, dat wij in schuine richting ongeveer het geheele rietveld doorgeworfeld hadden.... Ver beneden ons lag het opengekapte boschgedeelte dat het doel was van onze tocht. Gemakkelijker was de gang over het afgebrande gedeelte wel, doch veel aangenamer was ze niet. De stof- en aschdeeltjes, microscopisch klein, drongen overal doorheen; de door putties beschermde beenen bleken later bruinzwart van asch en stof te zijn.

De maan had nu ongeveer haar hoogste punt bereikt en bescheen vol en geheimzinnig de overal in het rond verspreide boomstompen, waaruit hier en daar wederom takken uitgeschoten waren; fantastische, spookachtige vormen, waarheen het oog zich wendde. Op het midden van den zuidrand van deze open plek zetten we ons neer achter een neergevelden boomstam, de hoofden er slechts even boven. Ver beneden lag de als zilver glinsterende baai en de donkere zandbank. De afgebrande vlakke lag achter ons, voor ons was de open, kale boschvlakte. Niets kon hier verschijnen zonder gezien te worden.

Het was koel en het dauwde sterk uit den wolkenloozen hemel. Uur na uur verstreek in wachten en ingespannen luisteren. Geluiden genoeg vielen waar te nemen en onophoudelijk schreeuwden en gilden de wilde varkens in de schaduwen onder de boomen. Flauwtjes had heel in de verte het geluid van een schot geklonken. „Toean G. dapet lagi,” zeide Daniël.

Plotseling kwam een licht gekraak van takken van rechts uit de donkerte tot ons. Dat kon de voorzichtige tred van een hert zijn.

Langzaam en stil schoof ik den loop van het geweer over den stam en tuurde in de richting vanwaar het gekraak gekomen was. Het schuinaflopende, wit gekrijste vlak achter de vizierkorrel glinsterde een oogenblik in het maanlicht.

Een klein wijfjeshert, bijna wit in het schijnsel van de maan, kwam tusschen de boomstompjes te voorschijn. Een tweede wijfje volgde haar, grooter en donkerder van kleur dan het eerste, daarna verscheen een mannetjeshert, een mooi vertegenwoordiger van zijn soort, jong nog en edel gevormd, met een regelmatig gewei. Verscheidene seconden lang bleef hij over de vlakke spieden, stil en bedaard. Zijn wijfjes liepen langzaam en zorgeloos voort, hier en daar aan het jonge loof knabbelend en nog stond hij daar.... besluiteloos....

Ik aarzelde om te schieten en keek naar Daniël, die ingespannen de bewegingen van het mannetje volgde; hij wist blijkbaar wel wat er nu volgen zou.

Het was al laat in den nacht; het mannetje van de zandbank zou ik nog wel eens krijgen.... morgen.... overmorgen.... over een week misschien. Dit was een mooi exemplaar.... en dat schot van zoeven.... Vooruit maar. Toen liet ik het maanlicht op het witte vlak achter den korrel vallen en drukte af....

In het volgende oogenblik ruischten twee grijze schaduwen als het weerlicht langs ons heen, en losten zich op in het donker van het bosch.

Het mannetje echter lag stil en bewegingloos in het maanlicht tusschen de boomstompen....

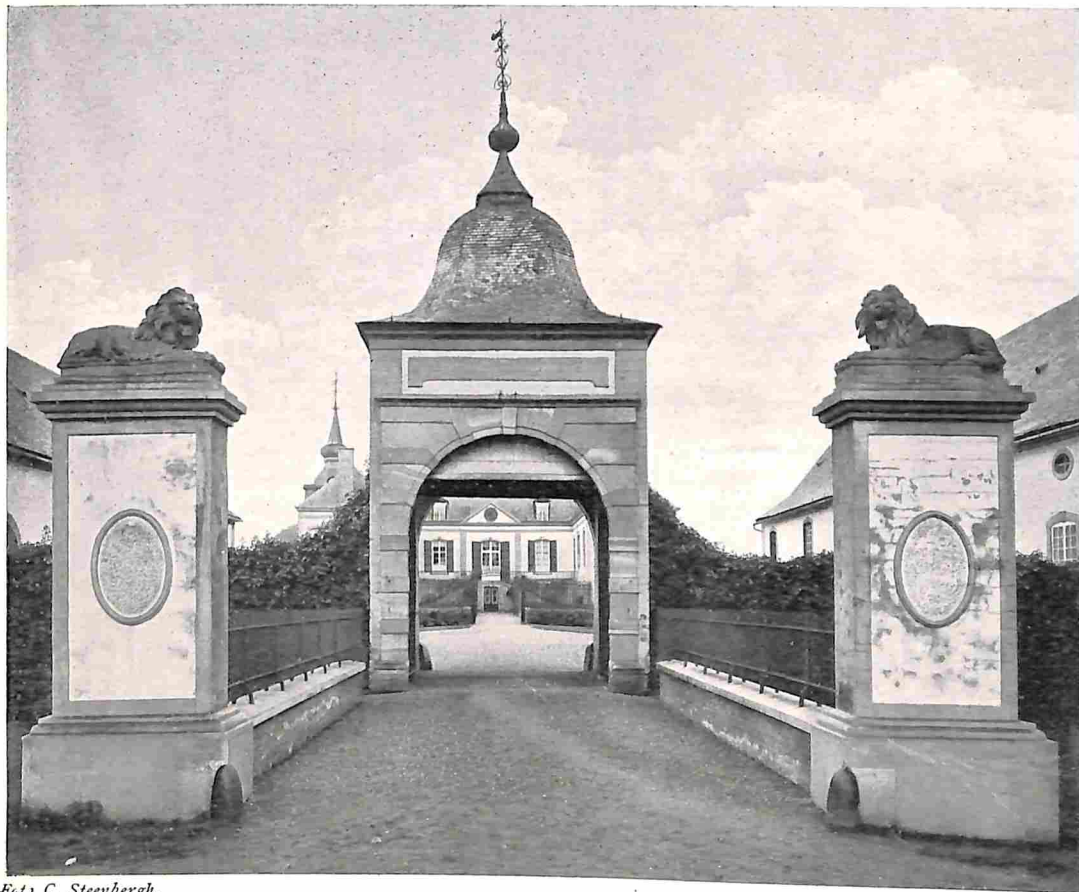

Foto C. Steenbergh.

HET KASTEEL MEERSSENHOVEN. DE TOEGANGSPOORT.

Foto C. Steenbergh.

HET KASTEEL MEERSSENHOVEN.
HET KASTEEL MET ZIJVLEUGELS EN POORT.

Een uur of wat later bracht de mewiting mij naar den zoom van het dorp en wees grinnikend op een groot, versch spoor. . . . „Itoe dija,” zeide hij laconiek.

III.

De volgende dagen schoten wij aan deze zijde van den berg op groote boschduiven, joegen herten en zwijnen in menigte op en maakten zooveel leven als maar mogelijk was.

De mewiting was al dien tijd onzichtbaar. Die bevond zich aan gene zijde, brandde de vlakte af, of sloop langs de begroeide oevers van de kali, zoekend en speurend.

's Nachts sliep hij in het bosch of in zijn hooge hut in de miloevelden. In den ochtend van den vijfden dag verscheen hij weer, kalm en vergenoegd. Ik wist toen dat hij goede tijding bracht. In afgebroken zinnen meldde hij:

„Dezen nacht, toean, moet het zijn. Al die nachten heb ik zijn bronstroep gehoord en zijn prent gezien in de miloetuin en aan den kalikant waar de lelieplanten staan. Op het veld vindt hij geen vreten meer. De maan komt pas laat in den nacht op, zoodat wij tijd genoeg zullen hebben. Maan hebben wij allerminst noodig. De lampoe lobeh zal het hem doen. Andere trucs zijn hem bekend, daar laat hij zich niet meer door beetnemen, maar dat licht is hem vreemd en zijn aangeboren nieuwsgierigheid zal hem onder schot brengen. U gaat met mij.”

Tegen den middag waren wij gereed.

„Als u vannacht een schot hoort,” zeide de mewiting tegen G. en Daniël, die bovenstrooms op post zouden worden gezet, „dan is er geschoten op het groote hert. Al het andere laten we loopen.”

Hij had zijn geweer thuis gelaten, alleen de peda had hij in de hand. Op zijn schouder droeg hij een lichte pagai en de tasch met de lamp bengelde op den rug.

Wij sloegen het bergpad in, recht naar boven. Langs een grooten omweg moest het bevaarbare gedeelte van de rivier bereikt worden. Na een uur waren wij op het hoogste punt.

Van bovenaf gezien slangde de rivier als een zweepkoord tusschen de klapperbosschen aan weerszijden van hare met dicht riet en struikgewas begroeide oevers. De hooge, kale stammen stonden met den top van reuzevarens roerloos in de windstilte, helle middaghitte die zich trillend uitgespreid had over het gansche uitgestrekte panorama. De hellingen en de vlakte waren voor een groot deel kaalgebrand, alleen de rivier was groen omzoomd. Heel in de verte glinsterde de baai met de gelige zandbank.

Met een zucht van verlichting ging het bergaf, wadend door en uitglidend over de droge, gladde grasmassa, die onze schoenzolen gladblinkend gepolijst had. Hoe de mewiting het hem leverde om blootvoets, ongedeed, zich zoo vlug voort te bewegen door dit scherpe gras met de doornachtige naaldpunten, Daniël had voor deze gelegenheid schoenen aangehouden, was G. en mij een raadsel. Wij hadden zoo geen tien stappen kunnen doen. Beneden kwamen wij bij de stroomversnelling uit, die een eindje stroomaf gevolgd moest worden. Beide

oevers der rivier werden hier gevormd door een bijna loodrechte klip, waartusschen het krachtig schuimende water langs de groote, rondgeslepen steenen joeg, die overal verspreid lagen en die onzen voet goeden steun verleenden. Even dompelden wij de zware schoenen in de bruisende massa, dat het water op de verhitte voeten liep. Aanbevelenswaardig was dit niet met het oog op den nachttocht die ons nog wachtte, doch het koelde af.

Rechtsaf ging onze weg, in noordelijke richting over een afgebrande vlakte, om zoo min mogelijk gedruisch te maken. Een bocht van de nu rustiger stroomende kali werd afgesneden en in een boog, steeds zooveel mogelijk open terrein houdend, bereikten wij ten slotte bij een kromming van de kali, een boschje vlak aan den kalikant. Het water was hier goed breed; er had zich een kom gevormd met open, zandige oevers. Ongeveer in het midden van de kom lag een eilandje met dicht struikgewas begroeid. Dit zou de loerpost zijn van G. en Daniël; de mewiting en ik zouden de kali benedenstrooms afpatrouilleeren.

Talooze grootere en kleinere herten- en zwijnenprenten waren op den vochtigen oever aan den overkant zichtbaar; men kon geen hand op het zand leggen zonder een prent te raken. Het hart hamerde ons van verwachting in de borst, maar het consigne hilde kort en streng: geen schot dan op dien eenen kanjer. Daarna of anders bij het aanbreken van den dag zou ieder vrij zijn.

Tot acht uur zouden wij wachten alvorens met de kleine vlerkprauw af te zakken.

Midden op het eilandje zetten we ons, ongezien en toch alles om ons heen duidelijk kunnende waarnemen. Niemand sprak een woord, ieder had genoeg aan zijn eigen gedachten, was vol verwachting van de dingen die komen zouden. Een eigenaardige bekoring, aantrekkelijk in hooge mate, had zich van elk van ons meester gemaakt. Dit plekje, met de rotspartijen achter ons en de geluidloze rietmassa om ons heen, was onbeschrijfelijk woest en eenzaam en toch vol leven.

Een paar malen had een groot zwart boschvarken, de brutaal grommende snuit met kolosale eeltknobbels bedekt, den zandigen oever onvervaard betreden, had snel zijn dorst gelescht en was weder even snel verdwenen, de lucht vervullend met geruisch van riet en knappen en kraken van stengels. Of wel had een hert de voorzichtig verkennende neus tusschen het riet uitgestoken en was met kleine, coquette pasjes, de lange ooren in gestadige beweging, het water genaderd. Met lange teugen, telkens luisterend, had het gedronken en was weer even stil verdwenen als het gekomen was.

Vol belangstelling, roerloos, volgde ik al hunne bewegingen. Nooit bleven de dieren lang buiten de veilige beschutting van riet of struikgewas. Niet langer dan strikt noodzakelijk was, hielden zij zich op in het volle middaglicht.

Om ons koerde het van alle kanten en schetterend vlogen

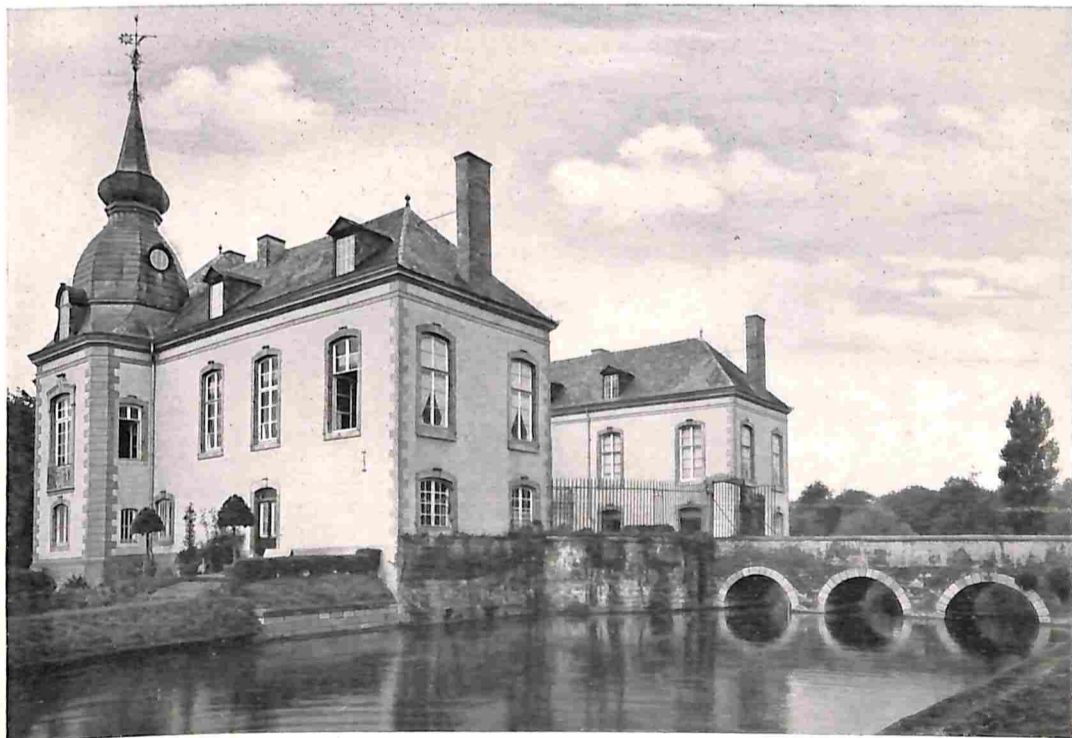

Foto C. Steenbergh.

HET KASTEEL MEERSSENHOVEN.
VAN HET ZUIDWESTEN GEZIEN.

Foto C. Steenbergh.

HET KASTEEL MEERSSENHOVEN, NOORDZIJDE (FRONT).

kleine papagaaien in snelle vlucht over ons heen. Veel vogels kwamen hier echter niet; een paar grijs gespikkelde boschduifjes die doodkalm op het zand trippelden, een enkele boschkip die in de dorre bladeren scharrelde, dat was alles.

Langzamerhand was het donker geworden. Nog eenmaal vertoonde zich een groote, vage gestalte met schemerachtig gewei, doch de mewiting keek er onverschillig naar en wij bewogen ons verder niet. Nog een uur, en voorzichtig gleden wij in de lippa lippa. Met den voet zette de mewiting af. Toen stak hij zijn spaan in de rottinglus aan het achtereinde van het prauwtje en uiterst langzaam dreven wij af. Met opgetrokken knieën zat ik op het smalle plankje in het midden van het ongeveer 2 M. lang en ½ M. breede prauwtje, dat zich met zijne vlerken goed in evenwicht hield.

Voorloopig niets dan riet aan weerszijden; hooge, zwijgzame stengels. Zoo bladstil was het dat zelfs de wollige, licht beweglijke rietpluimen zich in het minst niet roerden. Links daagde wazig een zwarte gaping op, een afgebrande vlakke, waar het vuur tot aan den waterkant in het riet gevreten had. Hier haalde de mewiting zijn spaan in en dreef een scherpgepunte bamboe door de rottinglus diep in het kalizand; de lamp werd aangestoken en de lichtbundel gleed zoekend over de afgebrande vlakke. Drie, vier paar gloeiende plekken glansden eenklaps in het duister op. Hertenoogen. Nu eens bleven ze onbeweeglijk staan, dan weer bewogen die glinsterende bollen zich paarsgewijze op en neer of schoven heen en weer in dwalend zoeken. Nader kwamen ze, werden grooter en vuriger. Met tooverkracht werden die oogen getrokken naar dat wonder van licht, dat daar rustig uit de diepe donkere kwam. Van de lichamen was nochtans niets te zien. Het is merkwaardig, maar op varkens oefent de lampoe lobeh nooit de minste bekoring uit; herhaalde malen ondervond ik dit. Nauwelijks beschijnt hun het licht, even gloeien de kleine, rode bolletjes, en met een snauw verdwijnen ze snel. Van staan blijven is nooit sprake.

Ik had mij achteruit getrokken om buiten den lichtstraal te blijven en schoof met den voet de als anker dienst doende steen naar voren.

Eensklaps klonk het noodsein, een kort, rauw gebler en weg stooft de troep. De lichtbollen waren verdwenen.... om heel in de verte opnieuw te gaan gloeien.

De beesten hadden ons blijkbaar geroken.

„De landwind,” fluisterde de mewiting en wees naar de achter ons staande pluimen, die licht heen en weer bewogen.

„Als het groote hert zich reeds aan dezen kant bevindt,” vervolgde hij, „dan loopt het mis. Al zal hij nog zoo nieuwsgierig zijn, de menschenlucht zal hem het gevaar doen beseffen en als een schim zal hij verdwijnen.”

Langzaam dreef de lippa lippa weer af en beurtelings bescheen de lamp nu eens den eenen dan weer den anderen oever. Het terrein werd nu meer open; we voeren door bosch en naderden de maïsvelden die rechts van ons moesten liggen. In het bosch ritselde het overal en frutselden de droge bladeren van het leven dat zich daar bewoog. Soms een heftiger geritsel en dan verdween een varken dieper het bosch in. De nachtwind voerde zachtjes kil-vochtige, zoete geuren aan. Een iek.... iek van een of andere vogel klonk scherp over het water.

„Oentoeng, toean,” zeide de mewiting, „die vogel zegt mij dat wij geluk zullen hebben.”

Uit een bamboebosch aan den kalikant, waar wij om een ondiepe plek te vermijden, juist langs voeren, vloog met klapperend gedruisch een boschhaan op, zoodat een regen van dorre bladeren en takjes naar beneden kwam. Ik schrok er heftig van. Nog lang hoorde ik het schuwe dier blindelings een weg zoeken door de takken, al lager en lager.

Honderden kleine vischjes, aangetrokken door het licht,

flitsten als zilveren streepjes uit het water op en onophoudelijk plaste en plonste het om het stil voortglijdende prauwtje. Zoodra het licht het water niet meer bescheen, hield ook het plassen op.

Wij waren nu bij de miloevelden; de oogst was reeds binnengehaald, maar hier en daar stond nog een bosje overeind; voor het grootste gedeelte was er echter van het veld niets overgebleven dan stompjes en stronkjes, die armzalig uit den grond staken. Een troepje varkens ging snel op de vlucht. Niets zagen wij verder, hoe nauwkeurig en herhaaldelijk de mewiting ook de donkerte met zijn licht afgleed. Aan het einde van het veld werd aan den anderen oever aangelegd. Langzaam zwenkte het prauwtje om en bleef met den kop in den stroom liggen. Het licht werd afgedekt; hier zouden we een poosje blijven.... Daar schalde plotseling achter het maïsveld een zwaar, diep geluid langs de berghelling, dat het echode door het opgeschrikte bosch.

Instinctmatig waren wij opgerezen en staarden in de duisternis naar den kant vanwaar het geluid gekomen was, alsof

wij verwachtten dat op het volgende oogenblik het hert zou te voorschijn treden.

Weer schalde helder, met daverend geluid en juichenden galm dien koningsroep.... nu meer naar den kant van de kali, bovenstrooms. Oogenblikkelijk stuurde de mewiting naar het midden van de rivier en pagaaide met korte, snelle slagen tegen den stroom op.

De lamp had ik opgenomen en volgde, het geweer dwars over de knieën, in gespannen aandacht den ver voor den boeg uit schijnenden straal.

Het dier naderde blijkbaar snel de kali. Van enig gevaar was hij zich echter niet bewust, dat hoorden wij wel aan dien verlangenden, lang uitgerekten roep, die telkens en telkens weer uit de duisternis opklonk.

Na een poosje hield het krachtige pagaaien op en geluidloos gleed het prauwtje in het stillere water van den oeverkant, tegenovergesteld aan dien waar het hert zich moest bevinden. Langzaam voeren wij weder door het bosch en naderden de rietvelden, toen eensklaps een korte, scherpe knal uit de richting van het eilandje de stilte verbrak....

„Ah, toean, tjilaka, tjilaka betoel,” riep de mewiting opgewonden uit, „nu is alles verloren, nu hebben zij het groote hert geschoten.”

Driftig pagaaide hij snel voort met rukkende slagen, dat het water over de vlerkpunten heenstooft. Met opeengeklemd tanden liet ik, werktuigelijk nog, het licht voor den boeg uitschijnen. Schel klonk ver vooruit het fluitje met de drie lange, triomferende stooten, toen ik aan het uiterste einde van mijn lichtbundel het heldere flonkeren van een oogenaar opving.... Een vage, reusachtige massa waarboven een paar schemerachtige takken, maakte zich uit de schaduwen aan den oever los, ging het water in en bleef midden in de rivier staan. Als elektrische peertjes gloeiden in dien spookachtigen omtrek de oogen. Achter mij hoorde ik de bamboestok remmend in het rivierzand knerssen en in het volgende oogenblik werd de lamp mij uit de hand genomen en fluisterde een ademtucht mij in het oor:

„Schiet, toean, schiet.... dat is hij....”

Ik hield den adem in toen zacht tikkend de rustpal naar links omsloeg en ik het geweer ophief. Door den stroom echter zwenkte het prauwtje naar links af, draaiend om zijn spil, en bevonden wij ons een oogenblik in een allernuwigste positie. Eén glimp van het licht op ons en wij zouden het nakijken hebben.... maar handig manoeuvreerde de mewiting met de lamp en volgde stil, toen ik snel besloten het water ingleed en over de vlerken stapte. Onbeweeglijk, als gehypnotiseerd waren de oogen blijven gloeien.

Het geweer was nu op de grijze massa gericht.... het was in mijn macht.

Ik moest echter dat prachtige lichaam van wat naderbij bekijken. In den aanslag blijvend duwde ik met den elleboog de mewiting, die links vlak naast mij de lamp voor zich uitgestrekt hield, zachtjes voort....

„Schiet toch, toean, schiet en pas op.... bronsttijd.... als hij aanvalt zijn wij verloren,”.... hij volgde echter mijn aanwijzing en na een paar voorzichtige stappen had ik hem voldoende in het licht. Tot aan de knieën stond hij in het water en verhief trotsch en uitdagend den majestueuse kop met het groote gewei. De ooren waren scherp naar voren gericht. Het bovendeel van zijn lichaam was bijna zwart, lichter van kleur waren borst en onderlijf. Een flauwe muskuslucht woei ons tegemoet. Blick noch houding toonde de minste vrees. Krachtig snoof hij met wijdgeopende neusgaten, trachtend de lucht te krijgen van dat wonderlijke schijnsel daar voor hem. Met den linkervoeroot sloeg hij op het water en boog den kop. De mewiting begon zenuwachtig te worden.

„Pasang, toean, pasang...”

De kogel trof hem vol in de borst en in den stillen nacht donderde het geluid van het schot over het water, echode van rots op rots, van boom tot boom, drong in de struiken en gleed langs de hellingen over de velden naar de baai... plantte zich ver voort over heel zijn uitgestrekt gebied... om te verkondigen dat het einde van den koning gekomen was....

Even schokte hij heftig over het geheele lichaam en verdween de glans uit zijn oogen. Hij voelde zich doodelijk getroffen, doch koninklijk en onvervaard bleef zijn houding tot op het laatst... kalm en zelfbewust liep hij nog naar den oever... daar stortte hij neer.

Vol verbazing, ontroerd, staarde ik naar dit aangrijpend stervens-tooneel. De echo's galmden nog zacht na en daar lag hij reeds dood, zwaart afgeteekend op het groen-gele van de rietstengels... zijn doodsbéd....

Op dat oogenblik was alle jachttriomf in mij weg.

De mewiting was hem genaderd en streelde zacht de zwart glimmende flanken, betastte vol ontzag de frisch gespierde voorpooten met de kolosale hoeven. In de gleuven van het knoestige, regelmatig gevormde gewei hingen ter halver hoogte, hier en daar verdroogde, nog niet geheel afgeschuurde huidreepen; de openingen tusschen de ontelbare knoesten van het benedeneinde, hadden zich met zwarte modder of aarde gevuld, die cementhard opgedroogd was. Alleen het bovengedeelte van de takken was glad, eindigende in schitterend witte punten, ver van elkaar. Ik rook nu duidelijk de onaangename muskusgeur die zijn lichaam verspreidde.

Het dier was veel te zwaar om door ons beiden getild te worden. We moesten hulp halen en spoedig zaten we weder in het prauwtje en pagaaiden snel naar het eilandje. Daar kregen wij ook de verklaring van het schot van zoeeven. G. en Daniël zaten op hun gemak bij het schijnsel van de lamp te rooken. Tusschen hen in lag een groot mannetjeshert, zwaar en frisch van leden, waar ze triomfantelijk op wezen.

De mewiting lachte fijntjes. Hij begreep. Ook zij hadden het zware geroep gehoord en toen kort daarna een groot hert uit de duisternis te voorschijn was gekomen, hadden zij dit aangezien voor het mannetje en G. had erop geschoten.

„Dit is een mooi beest,” zeide hij, „en groot ook. Doch daar beneden ligt het hert, waarvoor wij dezen nacht op jacht zijn gegaan en dat heeft mijn toean geschoten.”

Zijn groote gewei versiert nu mijn huis en de kinderen hangen er hun schooltasschen en hoeden aan op. Doch als dat verheven stervens-tooneel van dien nacht, in die stille kali, mij weer voor oogen komt en ik eraan denk dat nooit meer zijn schallende juichkreet de echo's van bosch en dal zal wakker roepen, daar in die woeste omgeving van W., dan komt er een gevoel van berouw in mij op, van berouw en van spijt, dat ik hem daar niet gelaten heb.

K. J. KUIPERS.

VERDWIJNEND SCHOON.

HET PARK NIEUWEROORD TE UTRECHT.

EVEN als Haarlem en Arnhem is ook Utrecht bekend om zijne mooie plantsoenen, en nu wij dit schrijven, is men bezig een van de mooiste plekjes te ontruimen!

Terwijl de heesters en boomen er in vollen bloei stonden komt de beul met een scherp zwaard om ze te doen vallen. De eeuwen oude eiken en beuken, de groote kastanje, waaronder zoo menig paartje minnekoosde, de over het mooie bruggetje hangende Weihselkers, Prunus Mahaleb, door deskundigen de grootste van Europa genoemd en die elk voorjaar duizenden menschen in extase bracht door zijn rijken bloementooi en heerlijken geur, verdwijnt! (Zie de afbeelding op de volgende bladzijde).

Een rilling ging er ons door de leden toen de krant ons berichtte dat „Nieuweroord” de plaats was voor een administratie-gebouw der staatspoorwegen. En het besluit was nauwelijks gevallen of men begon reeds met grondwerk en een hooge schutting waarachter dit mooie plekje verdween. De Utrechtsche jeugd heeft nog gelegenheid gehad om haar vandalisme bot te vieren en toen er geen bloemen meer te krijgen waren, niets meer te vernielen viel, kwam de politie...

Wanneer de geschiedvorschier over honderd of meer jaren wil weten hoe het westelijk deel van de Domstad er uitzag, zal hij in het archief der gemeente het verslag kunnen vinden van het verhandelde in den Raad op 25 April 1918. Hij zal daarin lezen dat besloten werd

te verkoopen aan de Maatschappij tot Exploitatie van Staatspoorwegen, een terrein deel uitmakende van het perceel kadastraal bekend onder sectie No. .... ter grootte van ongeveer 8000 M² met den opstand zijnde een heerenhuis en een gebouw, ingericht tot het bewaren van planten, annex een woning van den opzichter der plantsoenen om daarop te bouwen een groot derde administratiegebouw naast de twee anderen. Maar de Chroniqueur wil er meer van weten: doorsnuffelend wordt hij gewaar dat dit heerenhuis in gebruik was bij het staatsboschbeheer en het terrein er omheen een schoon openbaar park uitmaakte. Hij vindt een aantal afbeeldingen opgenomen op verschillende punten in het park.

Op genoemd tijdstip, laten we zeggen, over een eeuw, zal de tuinkunst even hoog staan aangeschreven als de bouwkunst en even als men thans betreurt dat ons voorgelacht, in de eerste helft der 19^e eeuw, bij het uitbreiden der steden vele belangrijke bouwwerken als poorten, bastions, wallen, torens, muren, sloten enz. in hare onwetendheid, aan den moker prijs gaf, zoo zal men het dan zeer bejammeren dat in het begin der 20^e eeuw, lichtvaardig vele werken van de tuinkunst werden opgeofferd aan andere meer materialistische belangen. Dit wil nu niet zeggen dat andere of te nimmer een plantsoen mag worden prijs gegeven aan een betere zaak. Er kunnen zich gevallen voordoen, dat de economische belangen van een geheele gemeente zooveel gewicht in de schaal leggen dat men het prachtigste park, of wat ook, ten offer brengen moet voor den aanleg of uitbreiding van een spoorweg, een station of een gebouw, omdat voor deze noodige zaken geen andere plaats gevonden kon worden. Tot onze spijt moet hieraan toegevoegd worden dat bij vele gemeentebesturen de kennis en waardeering van het stedelijk schoon nog op een lagen trap staan, dat men om een handvol geld uit te sparen, of wel om wat te verdienen, zijn waardevolle plantsoenen, aan den eersten den besten, die er een straat over projecteert, een tram over wil leggen, een schouwburg op ontwerpt, een aanbouw noodig acht, bij stukjes en beetjes verkoopt of van bestemming doet veranderen. En als men dan later bedenkt hoezeer men zich vergist heeft, dan komt, als altijd, het berouw te laat.

Een plantsoen behoort te zijn niet een willekeurig stuk grond met wat boomen, struiken en bloemen beplant, met graszoden belegd en met paden doorsneden. Er behoort meer aan vast te zitten en de ligplaats is van het grootste belang. Wil men het publiek, dat aan den avond van een vermoeienden dag snakt naar frissche lucht, van een park laten genieten, dan moet dit gelegen zijn in of dichtbij een stadswijk, hetzij of daar de *high life* resideert of de werkman woont, daar zijn de longen van het kwartier, waar de frissche wind over het gras strijkt en door de bloeiende struiken heen de duffe stadslucht verjaagt, een versterkende, frissche met bloemengeuren gevulde lucht aanvoert en geen wolken stof, als in de straten doet opdwarrelen, miljoenen ziekteverwekkende bacteriën met zich voerend.

Zoo'n park moet niet zijn wat men gewoonweg mooi noemt, d.w.z. enkel schitterende kleuren. O, het moet veel meer zijn, veel meer bezitten; het moet een nuttig effect uitoefenen, aan een of ander bepaald doel beantwoorden, het moet zijn een volksspeelpark, verkeerspark, of een rustpark en bovendien het moet kunstwaardig zijn. Toetst men nu het park Nieuweroord

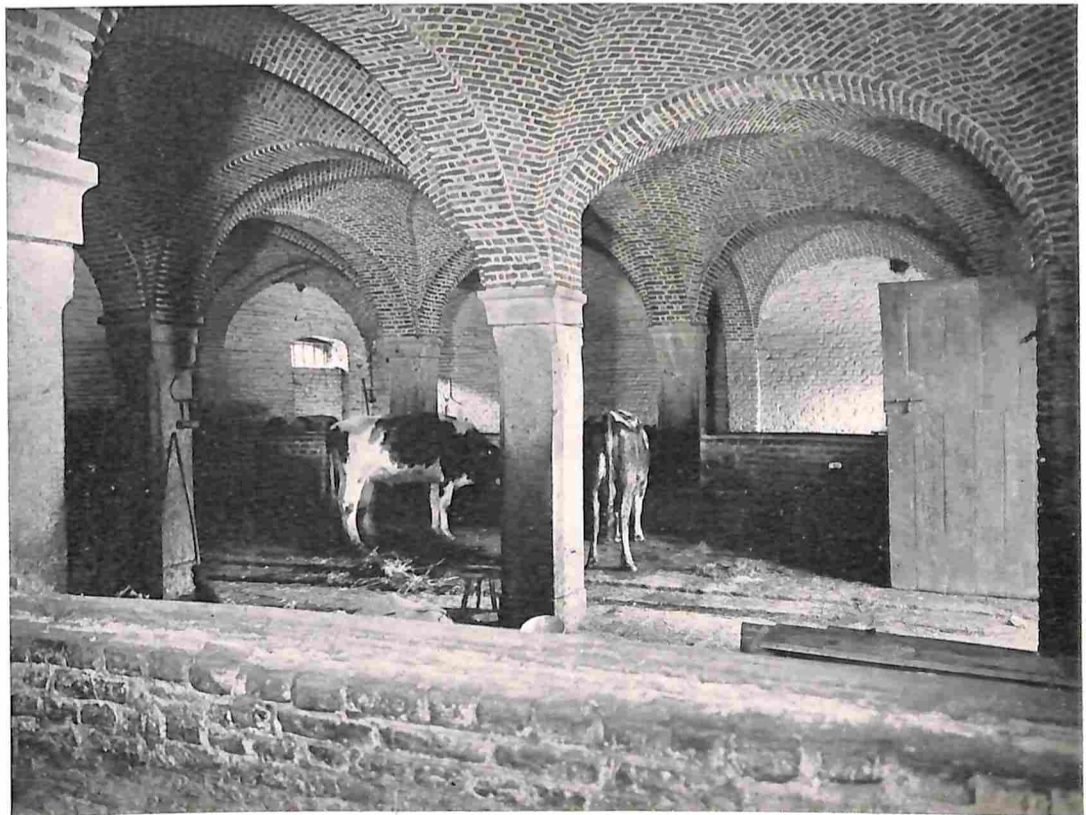

Foto C. Steenbergk.

HET KASTEEL MEERSSENHOVEN.
DE KOESTAL, VERMOEDELIIK VROEGER KAPEL.

aan deze regels dan treft ons in de allereerste plaats den eenvoud, het ongekwastelde, een eigenschap van alle werken van wijlen den genialen Zocher en tevens de kenmerken van de ware kunst.

Herinner je maar eens de eenvoudige lijnen van de waterpartij, de zachte terreingolving met nochtans aanmerkelijke hoogteverschillen, de geleidelijke wegvloering en de forsche, van kracht getuigende houtpartijen, zoo logisch gedacht, zoo zuiver in samenspel, zoo vloeiend gecomponeerd, zoo weinig opdringerig en in het geheel niet mooi willende zijn.

Denk of loop eens in gedachte van 't achtergedeelte van het boschje naar voren het heuveltje op, dan stondt ge voor een „vue de surprise”. En vergelijk nu eens de plattegrondteekening met den werkelijken tuin, evenals we hem in perspectief zagen. Men maakt dan dadelijk de opmerking: hoe is het mogelijk dat zulke flauwbuigende lijnen zoo'n bijzonder schoone uitwerking konden geven.

Het moet wel een goede tijd voor de tuinkunst zijn geweest toen de Zochers in hun volle kracht bezig waren en zulk rein werk leverden. 't Was dan ook de bloeitijd der landschappelijke tuinkunsten die zich tot een hoog peil had opgewerkt. Maar dat is niet zonder hevigen innerlijken strijd geschied. Toen men omstreeks de 2^e helft der 18^e eeuw den regelmatigen aanleg, dat erfstuk der Renaissance, door het vele knoeiwerk en de ont-aarding uit dien tijd moe was, trachtte men een andere richting te vinden en haalde de geest van het landschap in het park. Maar niet zoo dadelijk raakte men de goede snaar aan.

Eerst ontstond de Romantiek met haar herdersgezelschap van Marie Antoinette en de schoongewassen en bestikte schaapjes. Het mijneren bij de grafombe van Rousseau e.a. in een stille hoek op de groote buitenplaatsen. Toen kwam de Chineesche stijl, ingevoerd door de kooplieden die het Oosten bezochten, tevens maakte men kunstgrotwerk met bedriegertjes en andere waterwerken. Er waren hermitages. Zelfs een op schotten geschilderde boerenherberg of ander tafereel, houten herten e.d. voorts ruines, oude tempels, torens enz. Elke hoek van den tuin had zijn aparten stijl en de ontwerpers bedachten steeds nieuwe verrassingen de een al curieuser dan de andere. Maar al dat schoons verging, waaide om, vermolmde en verbleekte, want men had er gaandeweg genoeg van. De zuivere smaak kwam langzamerhand weer boven. Als groepen kwamen toen de Zochers en anderen en vonden dadelijk de goede stemming: de akker lag klaar, zij hadden maar te zaaien. Zij wisten de tuinkunst hier te lande in overeenstemming met het landschap en den plantengroei, tot hoogen bloei te brengen. Wat zal er na jaren van deze mooie parken en tuinen over zijn als onze moderne parkarchitecten er de hand aan slaan en die gaan omwerken in een overdaad van bloemenboorden, grillig in het gras uitgestoken holle gazons, strak als een billardlaken geschoren, en de solitair planten midden in den doorkijk. Reeds zijn er, dank zij deze tuinarchitecten, teekenen dat men de landschappelijke stijl moede is en treedt de rechte lijn en haaksche hoek in den tuin op. De geest van den tijd verlangt een krachtige uiting en die meent men gevonden te hebben in de regelmaat, maar dan

VERDWIJNEND SCHOON.

DE PRUNUS MAHALEB IN BLOEI IN HET VERDWIJNEND PARK NIEUWEROORD TE UTRECHT.

komen de knoeiers er gauw bij en plaatsen bol- en andere palmvormen. Op kleine terreinen zien we dijkjes, terrasjes met pergola's, trapjes, taludjes 10 duim hoog met een liguster haagje om het afvallen te voorkomen. Zij preken de goede gemeente voor, dat ze de onverschuldte engelsche stijl machtig zijn.

Als men na enkele tuinen bezocht te hebben toevallig een nog overgebleven Zocherschen aanleg betreedt, voelen we ons evenwicht weer terug keeren en een weldadige gemoedsrust herkrijgen we.

Dit alles wetende, zal men kunnen begrijpen dat de Utrechtenaren het verdwijnend schoon van Nieuweroord betreuren. Voor onzen plantagemeester, de heer J. J. Denier van der Gon die zoo graag over dit park keudelde en die zooveel jaren het mooie lijnenspel bewonderde, er in den zomer bloemen over uitstrooide is het een verlies dat hij nooit vergeet. J. K. Bz.

DE EKSTER.

DE Ekster (*Pica Pica Pica*) behoort tot de uitgebreide en beruchte Kraaienfamilie, maar onderscheidt zich van de kraaien niet alleen door haar eenvoudig, maar desniettemin prachtig, wit en zwart in blauwen weerschijn schitterend vederkleed, alsmede door haar langen staart, dien zij evenals het Roodborstje en de Kwikstaarten zulks doen, steeds wippend achter zich heen draagt maar ook door haar heele manier van doen.

Zij heeft niets van die zwarte dwarskijkers, wier wandaden geen daglicht kunnen verdragen. Vroolijk en opgeruimd dartelt zij in de zon rond, bouwt haar nest in het jeugdig groen, babbelt zonder ophouden en praat als een Ekster.

Daarmede mag niet gezegd zijn, dat zij in tegenstelling met de Kraaien van alle smetten vrij is. Integendeel! Wie het tegendeel zou beweren, zou korter bij de waarheid zijn, want zij steelt als een Raaf en beoefent ook bovendien nog tal van ondeugden der zwartrokken.

Wel is waar stelt zij zich dikwijls tevreden met zaden, vruchten en bessen, maar elk dierlijk voedsel staat bij haar toch steeds bovenaan en daarom smaakt haar alles wat haar voor den snavel komt, van af insecten tot kleine zoogdieren. Dientengevolge is de Ekster in streken waar zij talrijk voorkomt soms nog grooter roover dan de Gaai. In den broedtijd der vogels kan zij gemakkelijk alle nesten van een vrij uitgebreide streek vernielen, want zoowel de eieren als de pas uitgekomen jongen en ook de reeds halfwassen jongen zijn haar steeds welkom en het gebeurt zelfs meer dan eens, dat ook oude vogels, die haar te veel vertrouwen schenken, door haar om hals worden gebracht. Waar zij haar snoed bedrijf beoefent, is haar volkomen onverschillig, in een dichte haag, in het open veld, in de toppen der boomen, zoowel als op den grond, in het bosch en in de duinen. Haar jachtterrein is onbegrensd. Dat dit zoo is, is algemeen bekend. Vandaar dat men de Eksters in vele streken lang niet meer zoo in bescherming neemt, als men dit vroeger wel gedaan heeft. Menigeen denkt er echter ook thans nog anders over.

In Noorwegen behoort de Ekster tot de overal beschermde vogels in dien zin, zooals hier b.v. de zwaluwen en meezen beschermd worden. Men ziet daar op de daken planken die er geplaatst worden opdat de Eksters er hare nesten op zouden bouwen. Op die manier zijn het echte huisvogels geworden en dat zouden ze ook stellig bij ons worden, wanneer men ze haar gang maar liet gaan. Wie zich echter met pluimveeteelt heeft bezig gehouden in eene boschrijke omgeving, die zal ons wel weten te vertellen van welk een gehalte een Ekster is.

Alsof zij niets kwaads in den zin heeft, speurt zij overal rond, of er niets te kapen is. Ziet daar wandelt een klokken met hare kuikentjes, klokkend en hare kleintjes lokkend, innig verheugd, dat haar kroost haar zoo trouw volgt en het gevonden voeder zoo dartel oppikt, maar plotseling vliegt onze langstaart midden onder dit kleine volkje, pakt bliksemsnel een kuikentje in den snavel en is er reeds mede verdwenen, eer moeder kip eigenlijk weet wat er gebeurd is.

Dat gaat alles zoo vlug in zijn werk, dat de boer die met zooveel zorg over zijn eigendom waakt, niet eens weet wie de dief is geweest die zijnen toom met een kuikentje deed verminderen. Het is een feit, dat in streken waar veel Eksters zijn, pluimveeteelt niet wel mogelijk is en de zangvogels tot de zeldzaamheden gaan behooren, omdat geen enkel nest meer beveiligd is tegen de roofzucht dezer schelmen. Wij moeten dus veronderstellen dat men in Noorwegen al zeer weinig aan pluimveeteelt doet. Eigenaardig is echter de onbeschroomdheid en de vertrouwelijkheid die de Ekster tegenover den mensch aan den dag legt. Het zou voor de hand liggen te meenen, dat de opgeruimde vroolijkheid, waarmede zij zich als het ware aan de menschen opdringt, een masker is waarmede zij een van te voren slim overdacht plan wil verbergen. Niets is minder waar. Neen achter een masker verbergt een Ekster zich nooit. Zij komt voor alles wat zij onderneemt rond uit en doet wat zij niet laten kan, zoolang zij er niet in verhinderd wordt. Hare vertrouwelijkheid is eigenlijk niets anders dan een domme brutaliteit. Toch is zij buitengewoon slim en weet precies hoe ver zij kan gaan. Haarfijn weet ze eenen kwaadwilligen mensch van een niets kwaads in den zin hebbende, een jager van een boer te onderscheiden en als men eindelijk haar streken heeft leeren kennen en er een einde

aan wil maken, dan gaat zij reeds voorzigtiger te werk en bewijst daardoor een echte schavuit te zijn.

Een dezer schavuitenstreken werd ons als volgt verhaald. „Een Ekster had zich een klucht jonge Fazanten tot slachtoffer gekozen, die onder toezicht der oude hen dagelijks werd uitgelaten. Op den eersten dag was het niet moeilijk een der jongen machtig te worden, want de Ekster begaf zich daartoe slechts in de nabijheid der jongen en deed alsof zij met hen wilde spelen. Zoo dra een der jonge haar echter zoo dicht genaderd was, dat zij het grijpen kon, pakte zij het in den snavel en vloog er mede weg. Ook den tweeden dag gelukte haar dit zonder veel moeite met een ander jong. Den derden dag echter was de fazantenheden die het verlies van twee harer jongen had opgemerkt veel waakzamer geworden en hield zij hare jongen veel beter in het oog, liet ze niet te ver van elkaar gaan en ontving de Ekster, die er wederom op uit was haar snode bedrijf te herhalen met gevoelige snavelhouden. Of de Ekster de jonge fazantjes ook allokte en met hen te spelen probeerde, zooals zij het gisteren en eergisteren had gedaan, het hielp haar niets. Eindelijk gaf zij het op en verdween. Den volgenden dag kwam zij echter weer terug en ging nu niet op den grond zitten, maar in de boomen, waar zij de onder de boomen loopende fazanten-familie van boom tot boom volgde en door vliegen en heen en weer springen de aandacht der fazanten-moeder op zich deed vestigen. Deze hield den slimmen vogel echter steeds in het oog en was gereed een hernieuwden aanval van de Ekster af te wachten. Die aanval had echter niet plaats. De Ekster praatte, speelde en bewoog zich op en neer door de takken, nu eens hoog, dan weer vlak boven het kleine volkje, toen dit plotseling uit elkaar stooft en een goed heenkomen zocht. Wat was er gebeurd? Een tweede Ekster was ongemerkt van den anderen kant gekomen, toen de fazanten-familie slechts de eerste in het oog hield en was er met een der jongen vandoor gegaan terwijl de in de boomen zittende Ekster tegelijkertijd verdwenen was en verheugd over haar welgelukten streek haar medehulpster navloog, om straks met haar den buit te deelen”.

Waar zoo iets plaats heeft en gezien wordt, gaat men er zooals wel van zelf spreekt elken dag op uit, den Eksters zooveel mogelijk afbreuk te doen, doch als ze dat merken, wordt zulk een terrein spoedig genoeg door haar vermeden en zoodra eenige Eksters hare rooverijen met den dood hebben moeten boeten, ziet men er spoedig geen enkele meer.

Jaren lang is men er dan soms van verlost. De eene Ekster vertelt het aan de andere, dat het er niet pluis is en eerst als jaren verlopen zijn durft er zich weer een Ekster te vertoonen, ten spijt van de lieve zangers wier aantal gedurende deze ekster-afwezigheid zeer was toegenomen.

Wanneer wij echter de groote roofzucht van de Ekster buiten beschouwing laten, dan is de Ekster voorzeker een zeer interessante vogel. Mij doet het steeds aangenaam aan als ik in de duinen waaruit de Eksters hoe langer hoe meer verdwijnen, weer eens een Gerrit aantref en geloof ik het niet ver mis te hebben, als ik de bewering uitspreek, dat in streken waar de Eksters kort worden gehouden de door haar aangerichte wildschade zoo groot niet is. Wel echter in streken waar ze zich haast zooveel als de musschen vertoonen b.v. tusschen Zwolle en Deventer, waar ik van uit den trein achtereenvolgens wel vijftig Eksters kon waarnemen.

Een jonge uit het nest genomen Ekster wordt spoedig erg tam en verblijdt ons door haar vroolijk gebabbel en dolle streken, niettegenstaande zij als huisdier geproclameerd zijnde, hare diefachtige natuur ook dan niet verloochent en alles wat maar eenigszins blinkt beet grijpt en hier of daar heensleept. Deze eigenschap heeft zij ook gemeen met de Raaf. Hoe interessant, grappig en vroolijk een tamme Ekster echter ook is, kan en mag zulks toch geen rede voor ons zijn haar ook maar eenigszins in bescherming te nemen in streken waar zij al te veel voorkomt.

Eksters en Gaaien moeten overal kort gehouden worden, omdat ze de kleinere zangvogelschaar en ook het wild onberekenbare schade berokkenen. In streken waar zulks niet plaats heeft, is hare vermeerdering elk jaar groot, te meer nog omdat maar zelden een eksternest dank hare buitengewone waakzaamheid en slimheid door roofvogels verstoord wordt, zoodat de zes tot en zeven jonge Ekstertjes zonder stoornis groot worden en reeds spoedig hare ouders helpen in het verdelgen van nuttige zangvogels.

Reeds bij de inrichting van het nest is het voorzichtige overleg

EKSTER, OP EEN GIETER ZITTEND.

van de Ekster duidelijk merkbaar. Van al het gevederde roofgespuis is zij wel de eenigste bouwkonstenares.

In sprokkelmaand zijn mannetje en wijfje reeds ijverig bezig met het verzamelen van dor hout en doortakken, die de onderlaag van het nest moeten uitmaken. Deze worden min of meer met een kleiachtige brij in elkaar gevoegd en daarop wordt dan het eigenlijke nest gebouwd, dat uit fijne worteltjes en zorgvuldig bijeengebrachte haren bestaat. Boven het nest verheft zich eene groote kap van doortakken, die slechts aan ééne zijde eene opening heeft, die toegang tot het nest verleent en waardoor de Eksters uit en ingaan. Op het nest zittend is zij dus volkomen beveiligd tegen alle mogelijke aanvallen en vreest zij ook de grootste roofvogels niet, want al mochten deze ook al door de slechts lichtig gebouwde doornenkap een aanval wagen, zou deze aanval toch te vergeefs zijn en zouden ze zich hoogstens aan de scherpe doornen min of meer verwonden, omdat een eksternest zeer goed bestand is tegen den stoot eens roofvogels.

Wanneer wij nu alles samenvatten wat wij hier over de Ekster hebben vermeld, dan staat het onomstootelijk vast dat de Ekster een zeer schadelijke vogel is. Toch is en blijft zij het geheele jaar door een der vele sieraden van het landschap, want waar zij aan geen al te groote vervolging bloot staat, is zij in elk jaargetij te vinden.

Wat een prachtig gezicht levert een Ekster in den winter niet op, wanneer zij aan 't spelen is in de schitterende sneeuw of als zij in de toppen der boomen troont en door haar vroolijk gebabbel bewijst dat haar goed humeur haar nooit verlaat, want in strenge winters heeft zij het ook wel eens zwaar te verantwoorden en schijnt zij zich dan gaarne in de naaste omgeving van steden en dorpen op te houden. Nooit zag ik zoovele Eksters in de omgeving eener stad als in den winter van het jaar 1907 te Leeuwarden. Ze schenen zich daar ook volkomen thuis te gevoelen en troosten zich met de gedachte dat het voorjaar reeds weer in aantocht was.

R. TEPE.

Wilde dieren, die ik gekend heb

door E. THOMPSON SETON.

30) REDRUFF, HET VERHAAL VAN EEN PATRIJS UIT DE DONVALLEI.

(Vervolg).

V.

NAARMATE de winter verliep, werd het voedsel schaarsch. Redruff kon maar niet scheiden van het oude ravijn en de met dennen begroeide hellingen van den Taylor's Heuvel, maar iedere maand bracht haar voedsel en haar vijanden met zich mee. De „Dolle Maan” eenzaamheid en druiven; de Sneeuw-maan kwam met rozenbottels; de Storm-maan bracht berkentakjes mee en hagelbuien, die de bosschen met ijs bekleedden en het den vogels erg moeilijk maakten om te blijven zitten, terwijl ze de bevroren knoppen aftrokken. Redruff's snavel sleet erg af door dat harde werken, zoodat zelfs als hij hem gesloten hield, er nog een opening achter het scharnier overbleef. De natuur had hem echter goed uitgerust voor de gladdigheid; aan zijn teentjes, die in September nog zoo dun en keurig waren, waren nu rijen scherpe, doornachtige stekels gekomen, en deze groeiden hoe langer hoe meer naarmate de kou toenam, zoodat toen de eerste sneeuw viel, hij

netjes van sneeuwschoenen en schaatsen voorzien was. Het koude weer had de meeste haviken en uilen verdreven, en maakte het zijn viervoetige vijanden onmogelijk om hem onopgemerkt te naderen, zoodat het er zoo erg slecht nog niet voor hem uitzag.

Zijn tochten om zijn dagelijksch voedsel te zoeken hadden hem ver weg gevoerd, tot hij de Rosedale Kreek ontdekt en onderzocht had, met haar oevers, die met berken begroeid waren, en Castle Frank, met zijn druiven en lijsterbessen, evenals de Chester bosschen waar de vruchten van den wilden wingerd heen en weer slingerden en roode bessen onder de sneeuw gloeiden.

Hij kwam spoedig tot de ontdekking, dat om de een of andere reden mannen met geweren de hooge omheining van Castle Frank niet binnengingen. Daarom bleef hij daar en leerde er nieuwe plekjes kennen en nieuw voedsel, en iederen dag werd hij wijzer en mooier.

Hij was geheel alleen wat zijn familieleden betreft, maar daar kwam hij gemakkelijk overheen. Waar hij ook heen ging, kon hij de vroolijke meesjes lustig zien rondklauteren, en hij herinnerde zich den tijd, dat zij hem zulke groote, merkwaardige dieren hadden toegeschenen. Zij waren de vroolijkste, meest dwaze dieren van de bosschen. Voor de herfst goed en wel voorbij was, waren zij al begonnen hun beroemd refrein te zingen „Lente gauw” en zoo goed en zoo kwaad als het ging hielden ze dat gedurende de vreeselijkste stormen in den winter vol, tot eindelijk, bijafnemende maan in Februari, het liedje heusch eenige betekenis kreeg, en zij verdubbelden hun optimistische aankondiging tot de wereld in een stemming van „heb ik 't niet gezegd!” Spoedig bleek het, dat dit werkelijk op iets berustte, want de zon kreeg meer kracht en deed de sneeuw op de Zuid-helling van den Castel Frank Heuvel smelten en er kwamen breede randen wintergroen te voorschijn, van welks bessen Redruff smulde; hierdoor hoefde hij niet meer zoo hard met zijn snavel in de bevroren berkentakken te pikken en kreeg zijn snavel dus weer een kansje om in zijn goeden vorm te groeien. Heel gauw hierna kwam het eerste Blauwkeeltje aanvliegen en kwinkleerde al vliegende „De lente komt”. De zon kreeg aldoor meer kracht, en eens op een dag in de duisternis van de „ontwakende maan” in Maart klonk een luid „kraai, kraai” en de oude Silverspot, de koningskraai, kwam uit het Zuiden aanvliegen aan het hoofd van zijn troepen en kondigde officieel aan:

„De lente is gekomen.”

Het was alsof de geheele natuur hierop antwoordde, nu het nieuwe Vogeljaar begonnen was, en toch was het iets heel diep in hen zelf dat hen deed ontroeren. De meesjes werden gewoonweg dol; zij zongen hun liedje van: „'t Is lente, lente, lente - 't Is lente, lente,” zóó aanhoudend, dat men niet kon begrijpen hoe ze nog tijd hadden om voedsel te zoeken.

En Redruff voelde als 't ware een rilling door al zijn leden gaan. Hij sprong verheugd op een boomstronk en deed telkens weer een donderend *Bons, bons, bons - rrrrr* door het kleine dal weerklinken, dat door een echo telkens herhaald werd en uiting gaf aan zijn blijheid over het komen van de lente.

Aan het andere eind van het dal lag de hut van Cuddy. Hij hoorde dit „geroffel” in de stille ochtendlucht; dacht dadelijk dat er een patrijs in de buurt was, en sloop het ravijn in met zijn geweer. Maar Redruff vloog zachtjes weg en rustte niet, voor hij weer veilig en wel het Modder Kreek dal bereikt had. Daar klom

hij op het stuk hout waar hij voor 't eerst „getrommeld” had, en begon een roffel te slaan, telkens en telkens weer, tot een kleine jongen, die den weg afgesneden had naar den molen door de bosschen, naar huis holde, doodelijk ontsteld, om zijn moeder te vertellen, dat hij vast geloofde dat de Indianen oorlog gingen voeren, want hij had hun trommel in het dal gehoord.

Waarom loopt een gelukkige jongen te springen en te zingen? Waarom zucht een eenzame? Zij weten het evenmin als Redruff wist waarom hij iederen dag op 't een of ander doode stuk hout klom, er op bonsde, en zijn stem door de bosschen deed weerklinken; dan trotsch op en neerging stappen, zijn prachtige, glanzende kraag en veeren bewonderde, die als juweelen in het zonlicht schitterden, en dan weer roffelde. Vanwaar kwam nu die vreemde wensch om iemand anders te hebben, die zijn veeren kon bewonderen? En waarom was dat denkbeeld nog nooit eerder bij hem opgekomen dan thans, in de maand van de Wilgenkatjes?

„Bons, bons, bons, rrrr - r - r - rrrr” „Bons, bons, bons, r - r - r - r - r - rrrr” klonk het telkens weer.

Dag in dag uit zocht hij zijn geliefkoosd plekje op het blok-hout op, en hij kreeg een nieuwe schoonheid in den vorm van een vuur-rooden kam, die boven elk helder, slim oog uit begon te groeien, en zijn onhandige sneeuwschoenen had hij geheel verloren door 't ruien. Zijn kraag werd nog mooier, zijn oogen helderder, en hij zag er in één woord prachtig uit, als hij daar zoo rond stapte en in de zon schitterde. Maar — o! hij voelde zich nu zoo eenzaam.

Wat kon hij echter doen dan zijn verlangen uiten door dagelijks te roffelen en te paradeeren, tot op een heerlijken dag in het begin van Mei, toen het mos zijn houtblok als met zilveren sterren bezet had, en hij al lang geroffeld en verlangd had, en dan maar weer was gaan trommelen, hij met zijn scherp gehoor het geluid van zacht getrippel in de struiken vernam. Hij hield zich dood stil en wachtte; hij voelde, dat iemand hem bespied had. Kon 't mogelijk zijn? Ja! daar was zij — een verlegen, klein wijfjes-patrijsje, dat nu beschroomd trachtte zich te verstoppen. In een oogenblik was hij bij haar. Hij gevoelde een nieuwe gewaarwording bij zich opkomen — als iemand, die van dorst versmacht, en een verkoelende bron in 't zicht krijgt. Wat spreidde hij nu prachtig zijn veeren uit en wat stapte hij trotsch rond! Hoe wist hij, dat zij dat mooi zou vinden? Hij blies zich op en slaagde erin net zoo te gaan staan tot de zon op zijn veeren scheen; toen uitte hij een laag, zacht geklok dat net zooveel betekend moet hebben als liefdenaampjes bij een ander ras, want 't was duidelijk, dat hij haar hart gewonnen had. Gewonnen, eigenlijk al dagen geleden, als hij 't maar geweten had. Want al drie heele dagen was zij op zijn luid geroffel afgekomen en had hem zedig van uit de verte bewonderd, en had zich al een beetje gepikeerd gevoeld,

dat hij haar niet eerder opgemerkt had.

Het was misschien dus nog zoo heel toevallig niet dat hij dat getrippel gehoord had.

Nu echter boog zij onderdanig haar kopje met een aardige beweging — de woestijn was achter hem — de reiziger, die verging van dorst, had eindelijk de bron gevonden.

(Wordt vervolgd.)

Foto C. Steenbergh.

KIJKJE IN DE NIEUWEBRUGSTEEG TE AMSTERDAM. HET HUIS MET TRAPGEVELTJE LINKS, OP DEN HOEK VAN DE WARMOESSTRAAT, IS DOOR DE VEREENIGING „HENDRICK DE KEYSER” AANGEKOCHT.

In dit van omstreeks 1620 dagteekenende huis is blijkens den gevelsteen reeds door den stichter het bakkersbedrijf uitgeoefend.